Introduction

1. This submission is made on behalf of Welsh Labour, setting out Welsh Labour's position on Wales' 16 new Senedd constituencies, as agreed by the Welsh Executive Committee and following an internal consultation with stakeholders such as MPs, MSs, Constituency Labour Parties (CLPs) and local government Labour groups.

2. We would like to thank the Democracy and Boundary Commission Cymru for their work on formulating the initial proposals and in running this initial consultation and the subsequent stages of the review.

3. We note the statutory criteria on which this review is to be conducted, and in particular the requirement to create 16 pairs of the UK Parliamentary constituencies. This necessarily limits the options available and means that in reality there are probably less than a dozen viable options which do not clearly run against the other statutory factors, namely local government boundaries, special geographic considerations and local ties.

4. This submission is made both in English and Welsh.

The Initial Proposals

5. Welsh Labour supports the initial proposals in all areas except the configuration of seats in Cardiff. We will set out our reasoning for this below. We will mostly be withholding comment on the names of constituencies until the revised proposals are published and so will make more detailed submissions on the names as part of the secondary consultation process.

North Wales

6. As noted by the Commission, the Ynys Môn constituency only has road connections across the Menai Strait to the Bangor Aberconwy constituency via the Menai Bridge and Britannia Bridge. The lack of a road connection, and the requirement for the 16 constituencies to be contiguous, means that Ynys Môn must be paired with Bangor Aberconwy, rather than the Dwyfor Meirionnydd.

7. After that, again as noted by the Commission, Clwyd North must be paired with Clwyd East, and we therefore support that proposed constituency and the name Clwyd. Similarly, Alyn and Deeside and Wrexham must then be paired to create a contiguous constituency.

8. We support the Dwyfor Meirionnydd constituency being paired with Montgomeryshire and Glyndŵr. We note that one option could be to pair Dwyfor Meirionnydd with Ceredigion Preseli instead, but that there is no road connection between those two constituencies, and therefore one would have to leave the constituency by road to travel between different parts of it, which clearly runs counter to the policy to create contiguous constituencies.

There is a relatively short boundary between Dwyfor Meirionnydd and Ceredigion Preseli, shown in the image below.

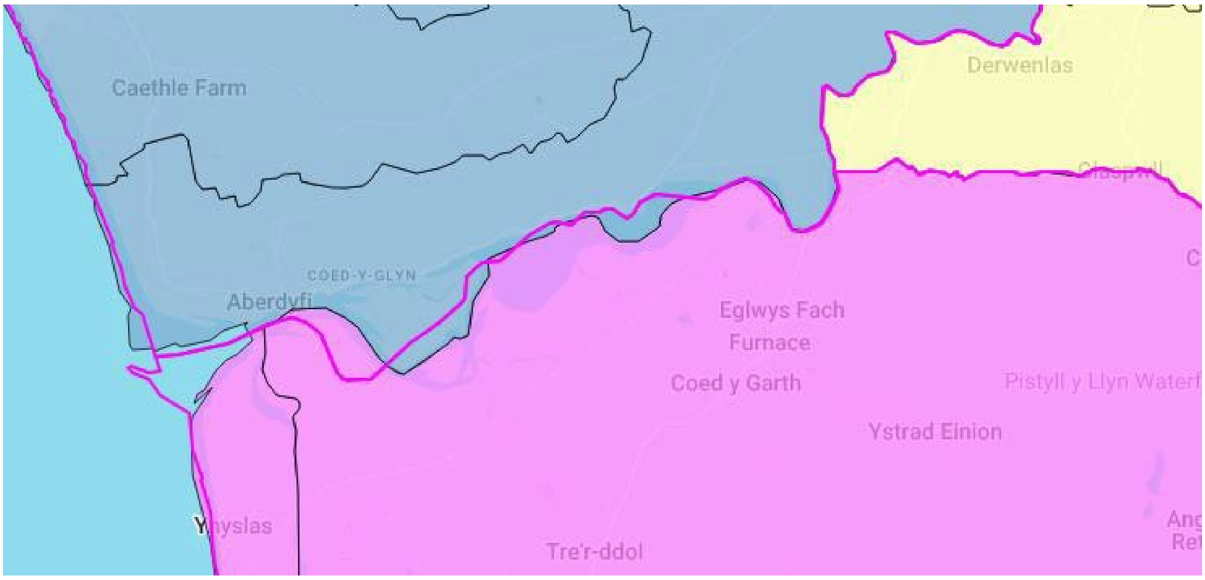

The constituency boundary runs along the River Dyfi and its estuary which forms the boundary between Gwynedd and Ceredigion counties. There is no road crossing along this part of the river. If Dwyfor Meirionnydd and Ceredigion Preseli

were paired, in order to travel by road from Aberdyfi (in Dwyfor Meirionnydd constituency) to Ynys Tachwedd (or any other location in the Ceredigion Preseli constituency), you would need to drive as far as Machynlleth and therefore leave the constituency by entering Montgomeryshire and Glyndŵr.

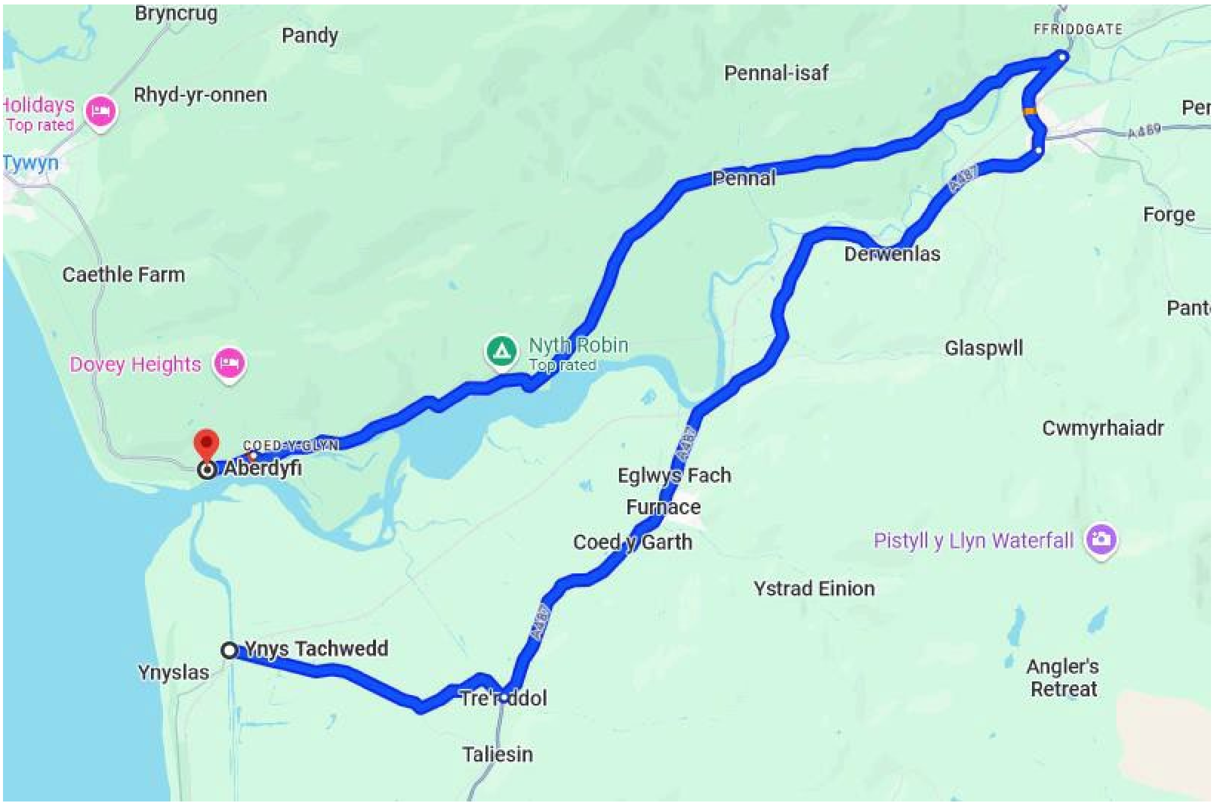

As such, it is clear that in order to comply with the policy for constituencies to be contiguous, Dwyfor Meirionnydd must be paired with Montgomeryshire and Glyndŵr as proposed by the Commission. We therefore support the initial proposals in this respect.

<u>West Wales and South Wales</u>

9. Following on from the above, Ceredigion constituency should then be paired with Mid and South Pembrokeshire as proposed by the Commission. This means all of Pembrokeshire would be in one constituency.

10. Up to this point, we believe the pairs of constituencies naturally follow from an application of the policies, namely the requirement for constituencies to be contiguous, meaning there is not really any other viable set of proposals for the

five constituencies covered. For the remainder of Wales, there are more potential options which are more subjective in nature. Below, we set out the reasons why we support the initial proposals but do note some of the considerations which may be pertinent when considering possible counter-proposals.

11. We support pairing Caerfyrddin and Llanelli to create a constituency entirely within the Carmarthenshire local authority. While it makes some sense to simply call that constituency Carmarthenshire as a result, it would be the only proposed constituency to have the same name as a local authority, with most others containing elements of both constituency names. Llanelli and Carmarthen may be preferable but we will make more comments on the names in the secondary consultation process.

12. There are multiple potential options for how to pair the Swansea constituencies. Neath and Swansea East has strong links to Aberafan Maesteg and would create a more compact and well-defined constituency, the majority of which would be in the Neath Port Talbot local authority. One downside of the initial proposal is that it creates a seat which stretches from the centre of Swansea right up into the middle of Wales. That said, on balance alternative pairings for Neath and Swansea East create worse outcomes elsewhere especially with how to pair Vale of Glamorgan, and any constituency paired with Brecon, Radnor and Cwm Tawe will be relatively large and unwieldy. We therefore support the proposed constituencies of Swansea West and Gower and Brecon, Radnor, Neath and Swansea East, and consequently, also support the pairings of Aberafan Maesteg, Rhondda and Ogmore and Vale of Glamorgan and Bridgend which naturally flow.

13. We support the proposed constituency of Merthyr Tydfil, Aberdare and Pontypridd, which as the Commission notes unites the Cynon Valley in one constituency and there are strong links between the two constituencies. One alternative name which could be considered is Merthyr Tydfil, Cynon Valley and Pontypridd to restore the historic Cynon Valley name now that it is united into one constituency.

14. We strongly support bringing the two Newport seats together and uniting the local authority. While the parts of Newport West and Islwyn which are in the

Caerphilly local authority have ties to neighbouring areas in the Caerphilly and Blaenau Gwent local authorities, pairing this constituency with Newport is preferable. As a result of a Newport constituency, Monmouthshire must be paired with Torfaen which is a cohesive constituency, and finally Blaenau Gwent and Rhymney is then paired with Caerphilly. We support all of these initial proposals.

15. Finally, there are the four constituencies in Cardiff to consider. We do not support the initial proposals in this area, and instead would propose to pair Cardiff West and Cardiff North and Cardiff South and Penarth and Cardiff East instead of pairing West/South and East/North.

16. The proposed West/South constituency would have parts of three local authorities including an orphan ward, whereas by pairing West and North, the two Rhondda Cynon Taf wards of Taff's Well and Pont-y-Clun would be in the same Senedd constituencies. There are communities such as Taff's Well which extend across the West and North boundary as it stands and would be united in a Senedd constituency, and there are several shared school catchment areas and shared services between North and West, such as the Heath Hospital. There are strong transport links between West and North such as the A48 and A470, and proposed new Metro development which would better connect communities on opposite sides of the river such as Llandaf and Taff's Well and Radyr. While the River Taff could be seen as a natural boundary, it also provides a shared sense of identify especially for communities on each side of the valley which have strong community ties. One advantage of pairing South & Penarth and East would be that it would keep communities in the current Cardiff Central Senedd constituency together, and also the communities of Trowbridge, Llanrumney and Rumney with those in Cardiff South and Penarth from which they moved in the Westminster review. The issue of community ties in this area was a feature of the Westminster review and therefore there is clearly merit in uniting them in the same Senedd constituency.

17. Therefore, we would propose to pair Cardiff South and Penarth and Cardiff East, and Cardiff North and Cardiff West:

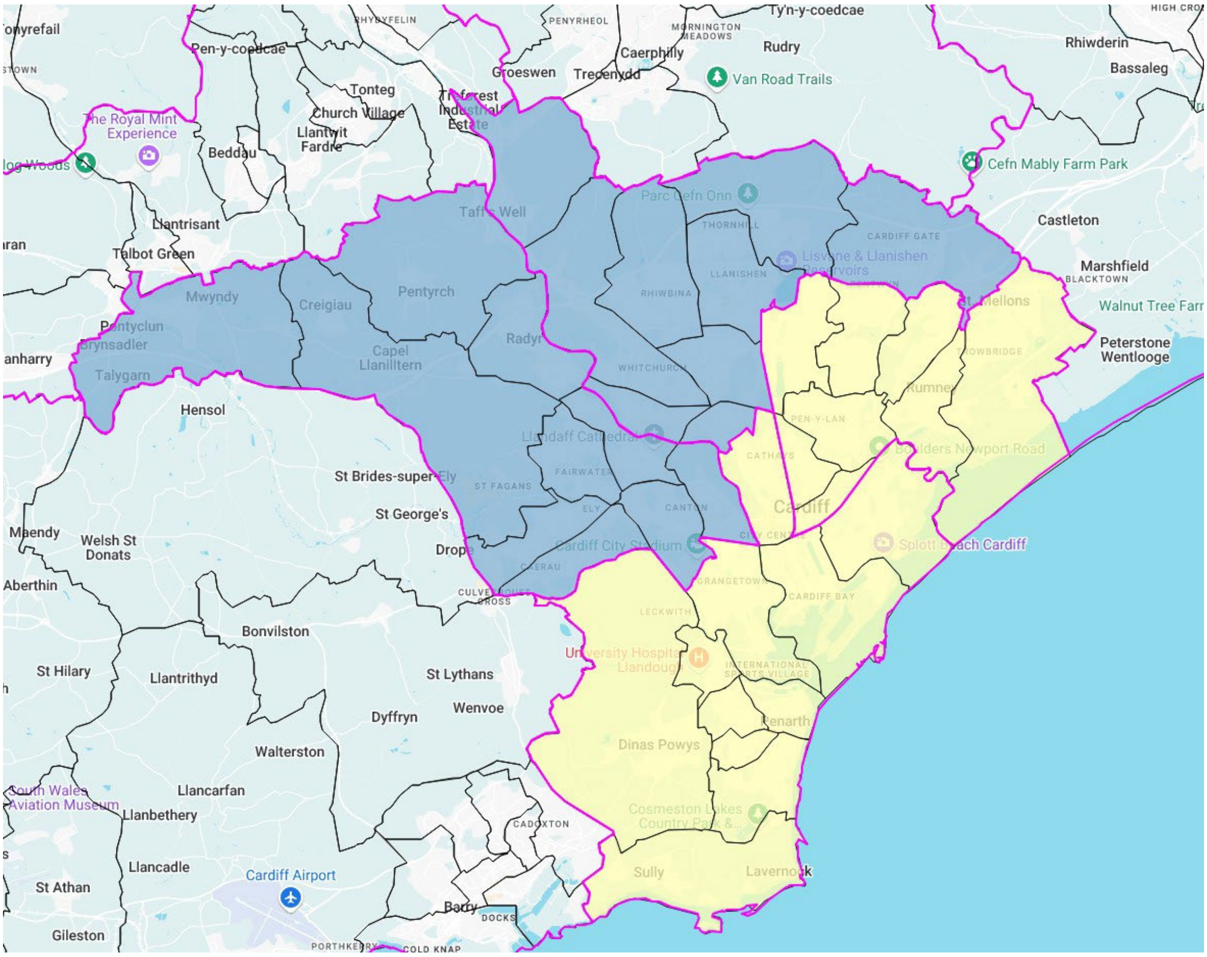

Conclusion

18. In summary, we support the initial proposals across Wales except for in Cardiff for the reasons set out above. There are ultimately limited options given the constraints set by the rules and policies and in large parts of the Wales the pairings are relatively obvious. We would like to thank the Commission again for their work on the initial proposals and look forward to participating in the secondary consultation once the revised proposals are published.

Cyflwyniad

1. Mae'r cyflwyniad hwn ar ran Llafur Cymru. Mae'n nodi safbwynt Llafur Cymru ar 16 o etholaethau Senedd newydd Cymru, fel y cytunwyd gan Bwyllgor Gweithredol Cymru ac yn dilyn ymgynghoriad mewnol â rhanddeiliaid megis Aelodau Seneddol, Aelodau o'r Senedd, Pleidiau Llafur Etholaethol (CLPs) a Grwpiau Llafur mewn llywodraethau lleol.

2. Hoffem ddiolch i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru am eu gwaith ar lunio'r cynigion cychwynnol a chynnal yr ymgynghoriad cychwynnol hwn a chamau dilynol yr adolygiad.

3. Nodwn y meini prawf statudol ar gyfer cynnal yr adolygiad hwn, ac yn benodol y gofyniad i greu 16 pâr o etholaethau ar gyfer Senedd y DU. Mae hyn yn anochel yn cyfyngu ar yr opsiynau sydd ar gael ac yn golygu, mewn gwirionedd, mae'n debyg bod llai na dwsin o opsiynau hyfyw nad ydynt yn amlwg yn mynd yn groes i'r ffactorau statudol eraill, sef ffiniau llywodraeth leol, ystyriaethau daearyddol arbennig a chysylltiadau lleol.

4. Mae'r cyflwyniad hwn ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Y Cynigion Cychwynnol

5. Mae Llafur Cymru yn cefnogi'r cynigion cychwynnol ym mhob ardal, ar wahân i drefn y seddi yng Nghaerdydd. Byddwn yn amlinellu'r rhesymu dros hyn isod. Byddwn yn atal rhag gwneud sylw ar enwau etholaethau ar y cyfan nes bod y cynigion diwygiedig yn cael eu cyhoeddi. Felly byddwn yn gwneud cyflwyniadau manylach ar yr enwau fel rhan o'r ail broses ymgynghori.

Gogledd Cymru

6. Fel y nodwyd gan y Comisiwn, dim ond ar draws y Fenai i etholaeth Bangor Aberconwy trwy Borthaethwy a Phont Britannia sydd gan etholaeth Ynys Môn gysylltiadau ffordd. Mae diffyg cysylltiad ffordd, a'r gofyniad i'r 16 etholaeth fod yn gyffiniol, yn golygu bod rhaid paru Ynys Môn gyda Bangor Aberconwy, yn hytrach na Dwyfor Meirionnydd.

7. Ar ôl hynny, eto fel y nodwyd gan y Comisiwn, rhaid paru Gogledd Clwyd â Dwyrain Clwyd, ac felly rydym yn cefnogi'r etholaeth arfaethedig honno a'r enw Clwyd. Yn yr un modd, rhai paru Alun a Glannau Dyfrdwy a Wrecsam i greu etholaeth gyffiniol.

8. Rydym yn cefnogi paru etholaeth Dwyfor Meirionnydd gydag etholaeth Sir Drefaldwyn a Glyndŵr. Rydym yn nodi y gallai paru Dwyfor Meirionnydd â Cheredigion Preseli fod yn opsiwn yn lle hynny. Fodd bynnag, nid oes cysylltiad ffordd rhwng y ddwy etholaeth, ac felly byddai'n rhaid gadael yr etholaeth ar y ffordd i deithio rhwng gwahanol rannau ohoni, sy'n amlwg yn groes i'r polisi o greu etholaethau cyffiniol.

Ffin gymharol fyr sydd rhwng Dwyfor Meirionnydd a Cheredigion Preseli, fel y dangosir yn y ddelwedd isod.

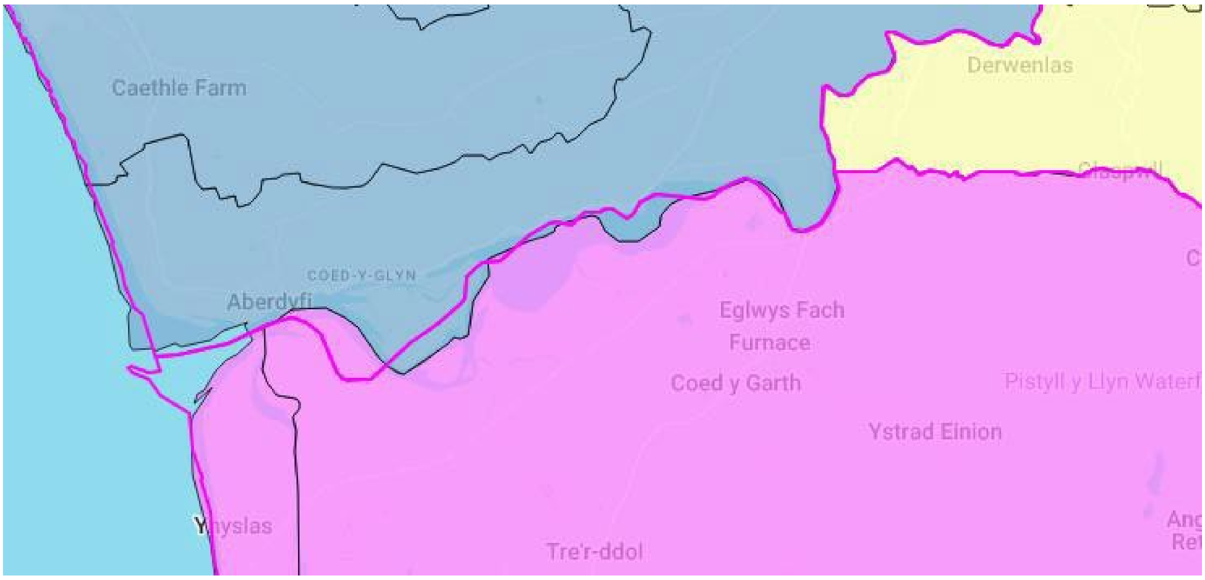

Mae ffin yr etholaeth yn rhedeg ar hyd Afon Dyfi a'i haber sy'n ffurfio'r ffin rhwng siroedd Gwynedd a Cheredigion. Nid oes man croesi ffordd ar hyd y rhan hon o'r afon. Pe bai etholaethau Dwyfor Meirionnydd a Cheredigion Preseli yn cael eu

paru, er mwyn teithio ar y ffordd o Aberdyfi (yn etholaeth Dwyfor Meirionnydd) i Ynys Tachwedd (neu unrhyw leoliad arall yn etholaeth Preseli Ceredigion), byddai angen i chi yrru cyn belled â Machynlleth ac felly gadael yr etholaeth drwy fynd i mewn i etholaeth Sir Drefaldwyn a Glyndŵr.

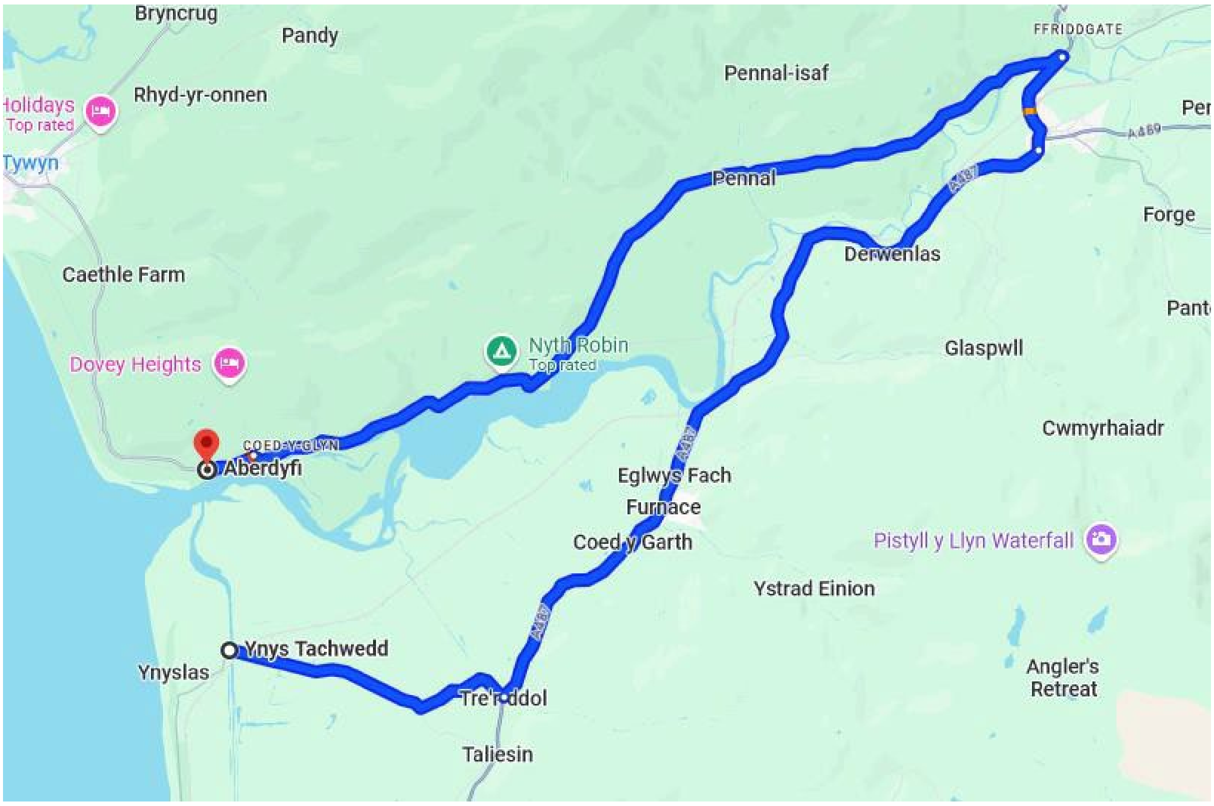

Mae'n amlwg felly, er mwyn cydymffurfio â'r polisi i etholaethau fod yn gyffiniol, fod yn rhaid paru Dwyfor Meirionnydd â Sir Drefaldwyn a Glyndŵr fel y cynigir gan y Comisiwn. Rydym felly'n cefnogi'r cynigion cychwynnol yn hyn o beth.

<u>Gorllewin Cymru a De Cymru</u>

9. Yn dilyn ymlaen o'r uchod, dylid paru etholaeth Ceredigion â Chanolbarth a De Sir Benfro fel y cynigiwyd gan y Comisiwn. Byddai hynny'n golygu y byddai Sir Benfro gyfan mewn un etholaeth.

10. Hyd at y pwynt hwn, rydym yn credu fod y parau o etholaethau'n dilyn yn naturiol o gymhwyso'r polisïau, sef y gofyniad i etholaethau fod yn gyffiniol, sy'n golygu nad oes mewn gwirionedd unrhyw gyfres bosib arall o gynigion ar gyfer y pum etholaeth dan sylw. O ran gweddill Cymru, mae mwy o opsiynau posib sy'n

fwy goddrychol eu natur. Isod, rydym yn nodi'r rhesymau pam ein bod yn cefnogi'r cynigion cychwynnol a hefyd yn nodi rhai o'r ystyriaethau a allai fod yn berthnasol wrth ystyried gwrthgynigion posibl.

11. Rydym yn cefnogi paru Caerfyrddin a Llanelli i greu etholaeth sy'n gyfan gwbl o fewn awdurdod lleol Sir Gaerfyrddin. Er ei bod yn gwneud rhywfaint o synnwyr i alw'r etholaeth honno yn Sir Gaerfyrddin o ganlyniad, honno fyddai'r unig etholaeth arfaethedig i gael yr un enw ag awdurdod lleol, gyda'r rhan fwyaf o'r lleill yn cynnwys elfennau o enwau'r ddwy etholaeth. Gallai Llanelli a Chaerfyrddin fod yn fwy dymunol, ond byddwn yn gwneud mwy o sylwadau ar yr enwau yn yr ail broses ymgynghori.

12. Mae sawl opsiwn posib ar gyfer paru etholaethau Abertawe. Mae gan Gastell-nedd a Dwyrain Abertawe gysylltiadau cryf ag Aberafan Maesteg a byddai'n creu etholaeth fwy cryno a diffiniedig, y byddai'r mwyafrif ohoni yn awdurdod lleol Castell-nedd Port Talbot. Un anfantais i'r cynnig cychwynnol yw ei fod yn creu sedd sy'n ymestyn o ganol Abertawe i ganol Cymru. Wedi dweud hynny, at ei gilydd, mae parau amgen ar gyfer Castell-nedd a Dwyrain Abertawe yn creu canlyniadau gwaeth mewn ardaloedd eraill, yn enwedig o ran sut i baru Bro Morgannwg, a bydd unrhyw etholaeth sy'n cael ei pharu â Brycheiniog, Maesyfed a Chwm Tawe yn gymharol fawr ac anhylaw. Felly, rydym yn cefnogi etholaethau arfaethedig Gorllewin Abertawe a Gŵyr a Brycheiniog, Maesyfed, Castell-nedd a Dwyrain Abertawe, ac o ganlyniad, rydym hefyd yn cefnogi'r parau hyn – Aberafan Maesteg, Rhondda ac Ogwr a Bro Morgannwg a Phen-y-bont ar Ogwr – sy'n llifo'n naturiol.

13. Rydym yn cefnogi etholaeth arfaethedig Merthyr Tudful, Aberdâr a Phontypridd, sydd fel y mae'r Comisiwn yn ei nodi yn uno Cwm Cynon mewn un etholaeth ac mae hefyd gysylltiadau cryf rhwng y ddwy etholaeth. Un enw amgen y gellid ei ystyried yw Merthyr Tudful, Cwm Cynon a Phontypridd er mwyn adfer yr enw hanesyddol Cwm Cynon nawr ei fod wedi ei uno mewn un etholaeth.

14. Rydym yn gryf o blaid dod â'r ddwy sedd yng Nghasnewydd at ei gilydd ac uno'r awdurdod lleol. Er bod gan y rhannau o Orllewin Casnewydd ac Islwyn sydd yn awdurdod lleol Caerffili gysylltiadau ag ardaloedd cyfagos yn awdurdodau

lleol Caerffili a Blaenau Gwent, mae paru'r etholaeth hon â Chasnewydd yn fwy dymunol. O ganlyniad i etholaeth Casnewydd, rhaid paru Sir Fynwy a Thorfaen sy'n etholaeth gydlynol, ac yn olaf byddai Blaenau Gwent a Rhymni wedyn yn cael ei baru â Chaerffili. Rydym yn cefnogi'r holl gynigion cychwynnol hyn.

15. Yn olaf, mae pedair etholaeth yng Nghaerdydd i'w hystyried. Nid ydym yn cefnogi'r cynigion cychwynnol ar gyfer yr ardal hon. Yn lle hynny, byddem yn cynnig paru Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd a De Caerdydd a Phenarth a Dwyrain Caerdydd yn lle paru Gorllewin/De a Dwyrain/Gogledd.

16. Byddai gan etholaeth arfaethedig Gorllewin/De Caerdydd rannau o dri awdurdod lleol gan gynnwys ward amddifad, tra byddai paru Gorllewin a Gogledd Caerdydd, yn golygu bod dwy ward Rhondda Cynon Taf, sef Ffynnon Taf a Phont-y-clun, yn yr un etholaethau Senedd. Mae cymunedau fel Ffynnon Taf sy'n ymestyn ar draws y ffin Orllewinol a Gogleddol fel y mae pethau ar hyn o bryd ac a fyddai'n cael eu huno mewn etholaeth Senedd. Mae hefyd sawl dalgylch ysgol a rennir a gwasanaethau a rennir rhwng y Gogledd a'r Gorllewin, megis Ysbyty'r Mynydd Bychan. Mae cysylltiadau trafnidiaeth cryf rhwng y Gorllewin a'r Gogledd megis yr A48 a'r A470, a datblygiad gwasanaeth Metro newydd arfaethedig a fyddai'n cysylltu cymunedau ar ochrau eraill yr afon fel Llandaf a Ffynnon Taf a Radur yn well. Er y gellid ystyried Afon Taf fel ffin naturiol, mae hefyd yn darparu ymdeimlad cyffredin o hunaniaeth yn enwedig ar gyfer cymunedau ar bob ochr i'r cwm sydd â chysylltiadau cymunedol cryf. Un fantais o baru De Caerdydd a Phenarth a Dwyrain Caerdydd fyddai y byddai'n cadw cymunedau yn etholaeth bresennol Senedd Caerdydd Canolog gyda'i gilydd, a hefyd cymunedau Trowbridge, Llanrhymni a Thredelerch â'r rhai yn Ne Caerdydd a Phenarth y cawsant eu symud oddi wrthynt yn yr adolygiad San Steffan. Roedd y mater o gysylltiadau cymunedol yn yr ardal hon yn nodwedd o adolygiad San Steffan ac felly mae'n amlwg bod rhinwedd i'w huno yn yr un etholaeth Senedd.

17. Felly, byddem yn cynnig paru De Caerdydd a Phenarth a Dwyrain Caerdydd, a Gogledd Caerdydd a Gorllewin Caerdydd.

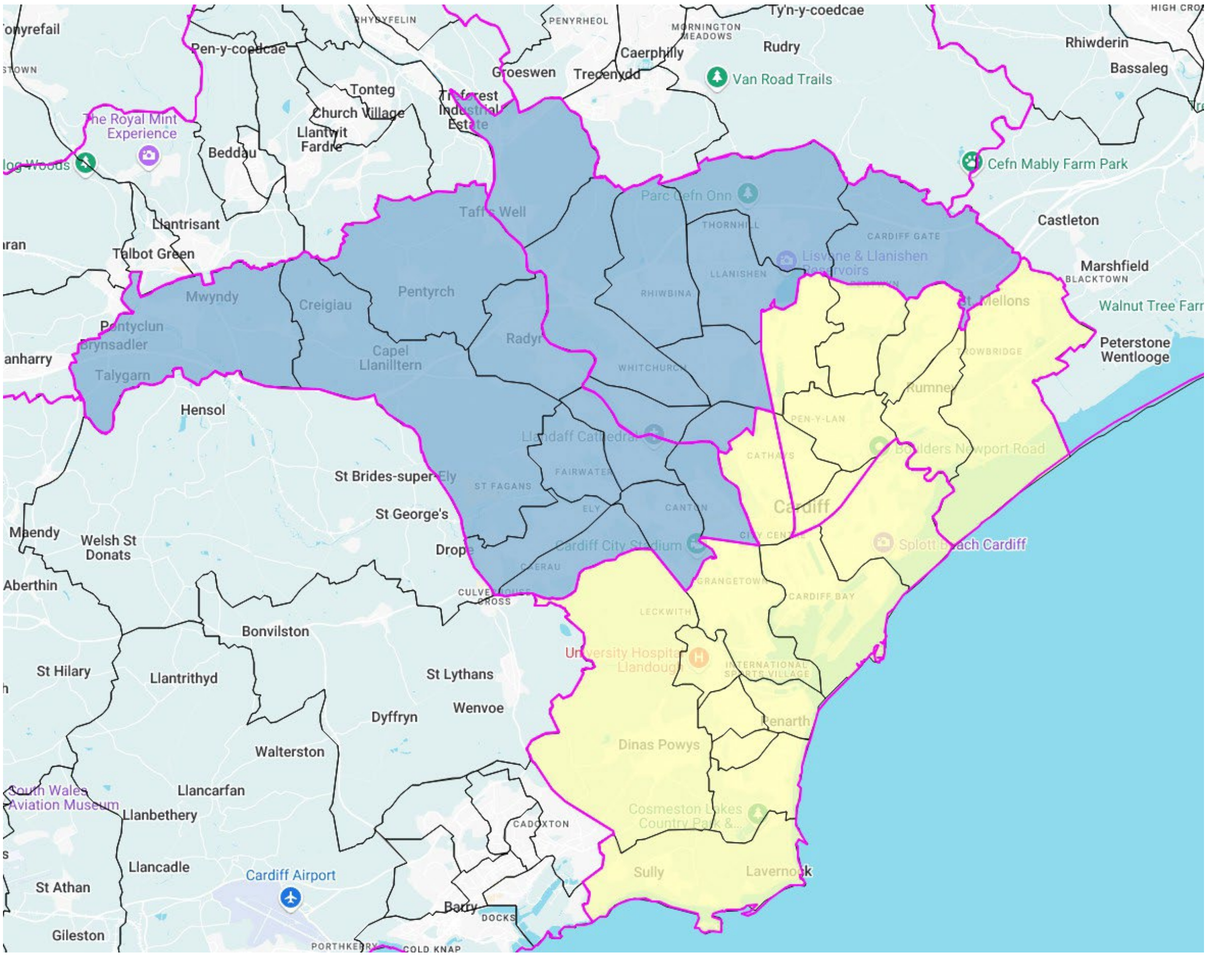

Casgliad

18. I grynhoi, rydym yn cefnogi'r cynigion cychwynnol ar draws Cymru, heblaw am y cynigion ar gyfer Caerdydd am y rhesymau a amlinellir uchod. Yn y pen draw, mae'r opsiynau'n gyfyngedig o ystyried y cyfyngiadau a osodwyd gan y rheolau a'r polisïau ac mewn rhannau helaeth o Gymru mae'r parau yn gymharol amlwg. Hoffem ddiolch eto i'r Comisiwn am eu gwaith ar y cynigion cychwynnol ac edrychwn ymlaen at gymryd rhan yn yr ail ymgynghoriad unwaith y bydd y cynigion diwygiedig wedi'u cyhoeddi.